

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-2-209 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-03/41-13
Karar Tarihi : 12.1.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Hakan Suat ÖLMEZ, Erdem AYGÜN, Sinan ÇÖRÜŞ, Yalçın YALÇIN

20

C. BAŞVURUDA BULUNAN : - Acıbadem Labmed Sağlık Hizmetleri A.Ş.
Fahrettin Kerim Gökay Cad. No:49 Altunizade Üsküdar/İstanbul

D. HAKKINDA İNCELEME YAPILANLAR:

30

- Siemens Healthcare Diagnostik Tic. Ltd. Şti.
Fahrettin Kerim Gökay Cad. No: 45 Altunizade Üsküdar/İstanbul
- Beckman Coulter Biomedikal Ürünler San. Tic. Ltd. Şti.
İçerenköy Mah. Serin Sokak Kosifler İş Merkezi No: 9 Kat: 5 Ataşehir/İstanbul
- Roche Diagnostik Sistemleri Ticaret A.Ş.
Gazeteciler Sitesi Matbuat Sk. No:3 Esentepe/İstanbul
- Abbott Laboratuvarları İthalat İhracat ve Tic. Ltd. Şti.
Ekinciler Cad. Hedef Plaza No:3 Kavacık-Beykoz/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Laboratuvar hizmet alım ihalelerinde bazı teşebbüslere yetki belgeleri verilmemesi suretiyle piyasanın rakiplere kapatıldığı iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Başvuruda özetle;

40

- Kendilerinin yurt genelinde kamu kurum ve kuruluşlarına laboratuvar hizmeti sunmak istedikleri, bu kapsamda da laboratuvar hizmet alımı ya da raporlanabilir sonuç alımı alanlarında düzenlenen ihalelere katıldıkları,
- Söz konusu ihalelerde bu yönde bir zorunluluk olmaması gerekirken hizmet ihalelerinde dahi, teklif verecek firmaların mal satışı da yapabilecek nitelikte olması gibi bir zorunluluğun arandığı ve ihalelerin parça parça değil bir bütün olarak düzenlendiği,
- Kendilerine bu ihaleler kapsamında gerekecek analizörleri ve reaktifleri sağlayabilecek teşebbüslerin yetki belgesi vermek noktasındaki tasarruflarını kötüye kullandıkları,
- Mersin İl Sağlık Müdürlüğü tarafından 3.6.2010 tarihinde yapılan laboratuvar hizmet alım ihalesinde de bu durumun bir örneğinin görüldüğü, ihale teknik

50

şartnamesinde belirtilen koşullar gereği ihaleye katılabilmek için Siemens Healthcare Diagnostik Tic. Ltd. Şti. (Siemens) veya Beckman Coulter Biomedikal Ürünler San. Tic. Ltd. Şti. (Beckman) firmalarından birisinin Nefelometre cihazı için kendilerine yetki belgesi vermesinin bir zorunluluk olarak karşılına çıkarıldığı,

- İhaleye iştirak edebilmek adına Noter kanalıyla bu firmalara ihtarname çektikleri, cevaben
 - Beckman tarafından kendilerine yetki belgesi verilmesinin ancak ihale konusu tüm ürünlerin Beckman'dan alınması koşuluyla mümkün olabileceğinin ifade edildiği,
 - Siemens tarafından ise bahse konu ürünün sunulup sunulamayacağı noktasında bir açıklama yapılmadığı,
- Bunun üzerine idareye şartnamenin tadil edilmesi noktasında telkinde buldukları, ancak idarenin şartnameyi tadil etmeyi reddettiği,
- Bahse konu uygulamaların Kanun'un 4 ve 6. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği

ifade edilerek gereğinin yapılması talep edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 6.8.2010 tarih, 6251 sayı ile giren başvuru üzerine yapılan inceleme sonucunda hazırlanan 6.9.2010 tarih ve 2010-2-209/İİ-10-196.HSÖ sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 16.9.2010 tarih ve 10-59 sayılı toplantısında görüşülmüş ve dosya konusu iddialar hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 31.12.2010 tarih, 2010-2-209/ÖA-10-196.HSÖ sayılı Önaraştırma Raporu, 10.1.2011 tarih, REK.0.06.00.00-110/24 sayılı Başkanlık Önergesi ile 11-03 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; dosya konusu iddialara yönelik olarak Kanun'un 41. maddesi gereğince soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Önaraştırma Yapılan Teşebbüsler

I.1.1. Siemens¹

Siemens Grubu, öncelikle Bayer'i, sonrasında DPC (Diagnostic Products Corporation)'yi ve en nihayetinde 2008 yılında Dade Behring'i devralması neticesinde diagnostik alanında da faaliyet göstermeye başlamıştır. Bu bağlamda Türkiye'de, Dade Behring'in Türkiye distribütörü olan ve sırasıyla Behring Diagnostik Tıbbi Tanı Araç ve Gereçleri Tic. Ltd. Şti. ve Dade Behring Diagnostik Tic. Ltd. Şti. isimleri ile 1997'den beri laboratuvar hizmetleri ve tıbbi tanı/ teşhis cihazları alanında faaliyet göstermektedir. Siemens'in merkezi İstanbul'dadır.

I.1.2. Roche

Roche Diagnostik Sistemleri Ticaret A.Ş. (Roche)'un İstanbul'daki idari merkeze bağlı toplam iki bölgede (İstanbul ve Ankara) müdürlüğü bulunmaktadır. Bünyesinde profesyonel diagnostik ve diabetes ürünlerinden oluşan iki ana faaliyet dalı barındırmaktadır.

¹ 10-49/896-310 sayılı Rekabet Kurulu kararından alınmıştır.

I.1.3. Beckman

Merkezi ABD'de bulunan Beckman Coulter, Inc.'nin Türkiye'deki iştirakidir. Teşebbüsün teşhise yönelik ürün yelpazesi hastane laboratuvarlarında rutin olarak yapılan tüm kan testlerini kapsamaktadır. Medikal ve ilaç araştırma bölümleri ise gen 100 araştırma, hücre ve protein testlerini içermektedir. Beckman'ın İstanbul merkez olmak üzere, Ankara ve İzmir'de ofisleri bulunmaktadır.

I.1.4. Abbott

Merkezi ABD'de bulunan Abbott Laboratories'in Türkiye'deki faaliyetlerini yürüttüğü bağlı ortaklığıdır. Genel Merkezi İstanbul'da bulunan Abbott Laboratuvarları İthalat İhracat ve Tic. Ltd. Şti. (Abbott) beşeri ilaçların, biyolojik ürünlerin, hastane ürünlerinin, beslenme ürünlerinin diagnostik ürünlerin, test ürünlerinin, kozmetik ürünlerin, tıbbi alet ve malzemelerin ticareti ile iştigal etmek üzere kurulmuştur. Abbott kendi içinde ilaç, diagnostik, beslenme, diyabet, vasküler, tıbbi optik ve moleküler olmak üzere çeşitli bölümlere ayrılmıştır.

110 I.2. İlgili Pazar

Haklarında önaraştırma yapılan teşebbüsler biyokimya, nefelometre, koagülasyon vb. laboratuvar hizmetlerinin sağlanması alanlarında faaliyet göstermektedirler. İlgili ürün pazarı, tanı ve tedavi için kullanılan birçok ürün grubuna göre çeşitli alt pazarlara ayrılabilir olmakla beraber, dosya konusu açısından herhangi bir farklılık doğurmayacağı için *"Diagnostik ürünler ve hizmetleri pazarı"* olarak belirlenmiştir.

Bahsi geçen ürünlerin satış ve pazarlamasının Türkiye genelinde yapıldığı dikkate alınarak, ilgili coğrafi pazar *"Türkiye"* olarak tespit edilmiştir.

I.3. Değerlendirme

Başvuruda ileri sürülen iddialarda yer alan eylemlerin, Kanun'un hakim durumun 120 kötüye kullanılması başlıklı 6. maddesi çerçevesinde "mal vermenin reddi" olarak ifade edilen ihlal türü açısından incelenmesi gerekmektedir. Mal vermeyi reddetme eylemi temel olarak, hakim durumdaki bir teşebbüsün herhangi bir rakip firmaya mal teminini doğrudan ve herhangi bir gerekçe olmaksızın reddetmesi ya da yüksek fiyatla mal temin etmek gibi olumsuz ticari koşullarda mal vermesi şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Mal vermeyi reddetme eyleminin rekabet hukuku kapsamında değerlendirilebilmesi için birtakım koşulların bir arada bulunması gerekmektedir. Bu koşullardan ilki ilgili teşebbüsün ilgili pazarda hakim durumda bulunmasıdır.

4054 sayılı Kanunun "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde hâkim durum *"Belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü"* olarak tanımlanmıştır. 130

Bu belirleme yapılırken, pazar payları, dikey bütünlük, teknolojik üstünlük, ürün çeşitliliği, ürüne bağlılık gibi kriterlerin değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu kriterler içinde pazar payı kriteri öncelik taşımaktadır. İnceleme sürecinde, laboratuvar cihazı ve hizmetleri pazarında dört büyük teşebbüsün faaliyet gösterdiği, bu teşebbüslerin hemen hemen tüm alt ürün pazarlarında faaliyet gösterdikleri ve ürünlerinin birbiriyle rekabet halinde olduğu tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra pazarda, özellikle bazı alt ürün gruplarında aktif olmak üzere, genellikle uzak doğu merkezli olan teşebbüslerin de bulunduğu tespit edilmiştir. Piyasada 2009 yılında Türkiye'de oluşan pazar payları 140 aşağıdaki şekilde gösterilmektedir:

Tablo 1: 2009 yılı Türkiye Diagnostik Pazarındaki Paylar²

(.....TİCARİ SIR.....)

150 Bu anlamda elde edilen pazar payı bilgileri ve pazarda kapasite bakımından bir kısıt olmadığı dikkate alındığında, halihazırdaki piyasa görünümü olarak, ilgili pazarın dengeli pazar payına sahip teşebbüslerden oluşan tipik bir oligopol piyasa yapısına sahip olduğu ve teşebbüslerden herhangi birinin, bu aşamada, ilgili pazarda hakimiyetinin söz konusu olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yukarıda yer verilen hakim durum analizinde herhangi bir teşebbüsün ilgili piyasada hakim durumda olmadığı sonucuna ulaşıldığından, şikayet konusu iddialara ilişkin olarak ikinci aşama olan hakim durumun kötüye kullanılması analizine geçilmesine gerek bulunmamaktadır.

J. SONUÇ

160 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

² 10-49/896-310 sayılı Rekabet Kurulu kararından yararlanılmıştır.